

Sygn. akt V KK 220/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **G. H. i M. H.**

oskarżonych o popełnienie czynu z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 października 2019 r.,

kasacji, wniesionej w stosunku do oskarżonych przez prokuratora na niekorzyść,
od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 29 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonych G. H. i M. H.
przekazuje Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania
w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

W akcie oskarżenia, który wpłynął do Sądu Rejonowego w K., G.H. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 16 lutego 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem O.S. prowadzącego Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie dokumentów WZ z dnia 16 lutego 2016 r. zakupił 50,52 tony kukurydzy paszowej oraz 25,18 tony pszenicy na łączną kwotę 49.272,30 zł pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

2. w dniu 18 lutego 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem O.S. prowadzącego Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie dokumentów WZ z dnia 18 lutego 2016 r. zakupił 75,28 tony pszenicy na łączną kwotę 58.423,68 zł, pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

3. w dniu 8 czerwca 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktur VAT nr (...)1, nr (...)2, zakupił 50,94 tony kukurydzy na łączną kwotę 31.022,46 zł, pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

4. w dniu 9 czerwca 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktur VAT nr (...)3, nr (...)4 i nr (...)5, zakupił 74,62 tony kukurydzy na łączną kwotę 45.443,58 zł, pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

5. w dniu 10 czerwca 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktur VAT nr (...)6, nr (...)7 i nr (...)8, zakupił 74,94 tony kukurydzy na łączną kwotę 45.638,46 zł pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

6. w dniu 15 czerwca 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktury VAT nr (...)9 zakupił 16,38 tony kukurydzy na kwotę 9975,42 zł pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

7. w dniu 20 sierpnia 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem A.D. prowadzącą Gospodarstwo Rolne w ten sposób, że na podstawie faktur VAT nr (...)10 i VAT nr (...)11, zakupił 23,68 tony owsa oraz

25,04 tony pszenżyta ozimego, pastewnego na łączną kwotę 25.898,04 zł pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

8. w dniu 25 sierpnia 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem A.D. prowadząca Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktury VAT nr (...)12 zakupił 14,20 tony pszenżyta ozimego, pastewnego na kwotę 8.200,50 zł, pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

9. w dniu 26 sierpnia 2015 r. w Ł., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M.H., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził A.D. prowadzącą Gospodarstwo Rolne do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem, w ten sposób, że na podstawie faktury VAT nr (...)13 zakupił 5,58 tony owsa na kwotę 2.695,14 zł, pomimo tego, iż miał świadomość o braku płynności finansowej ww. przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działał na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

Działając w ciągu wymienionych przestępstw osiągnął korzyść majątkową w kwocie:

- 107.695,98 zł na szkodę O.S.,
- 132.079,92 zł na szkodę M.S.,
- 36.793,68 zł na szkodę A.D.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

Z kolei M.H. została oskarżona o to, że:

1. w dniu 16 lutego 2015 r. w Ł., woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu

osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem O.S. prowadzącego Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie dokumentów WZ z dnia 16 lutego 2016 r. zakupiła 50,52 tony kukurydzy paszowej oraz 25,18 tony pszenicy na łączną kwotę 49.272,30 zł mimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

2. w dniu 18 lutego 2015 r. w Ł., woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem O.S. prowadzącego Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie dokumentów WZ z dnia 18 lutego 2016 r., zakupiła 75,28 tony pszenicy na łączną kwotę 58.423,68 zł, pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

3. w dniu 8 czerwca 2015 r. w Ł., woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób że na podstawie faktur VAT nr (...)1, nr (...)2 zakupiła 50,94 tony kukurydzy na łączną kwotę 31.022,46 zł, pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

4. w dniu 9 czerwca 2015 r. w Ł., woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M. działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na

podstawie faktur VAT nr (...)3, nr (...)4 i nr (...)5 zakupiła 74,62 tony kukurydzy na łączną kwotę 45.443,58 zł, pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

5. w dniu 10 czerwca 2015 r. w Ł., woj. [...], prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktur VAT nr (...)6, nr (...)7 i nr (...)8, zakupiła 74,94 tony kukurydzy na łączną kwotę 45.638,46 zł pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

6. w dniu 15 czerwca 2015 r. w Ł., woj. [...], prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem M.S. prowadzącą Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktury VAT nr (...)9 zakupiła 16,38 tony kukurydzy na kwotę 9.975,42 pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

7. w dniu 20 sierpnia 2015 r. w Ł., woj. [...], prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem A.D. prowadzącą Gospodarstwo Rolne w ten sposób, że podstawie faktur VAT nr (...)10 i VAT nr (...)11, zakupiła 23,68 tony owsa oraz 25,04 tony pszenżyta ozimego, pastewnego na łączną kwotę 25.898,04 zł pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej

swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

8. w dniu 25 sierpnia 2015 r. w Ł., woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M. , działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem A.D. prowadząc Gospodarstwo Rolne, w ten sposób, że na podstawie faktury VAT nr (...)12 zakupiła 14,20 tony pszenżyta ozimego, pastewnego na kwotę 8.200,50 zł, pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

9. w dniu 26 sierpnia 2015 r. w Ł., woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. M., działając wspólnie i w porozumieniu z G.H., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła A.D. prowadzącą Gospodarstwo Rolne do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem, w ten sposób, że na podstawie faktury VAT nr (...)13 zakupiła 5,58 tony owsa na kwotę 2.695,14 zł, pomimo tego, iż miała świadomość o braku płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, czym działała na szkodę ww.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

Działając w ciągu wymienionych przestępstw osiągnęła korzyść majątkową w kwocie:

- 107.695,98 zł na szkodę O.S.,
- 132.079,92 zł na szkodę M.S.,
- 36.793,68 zł na szkodę A.D.,

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II K (...): 1) uznał oskarżonego G.H. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy tychże przepisów wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności;

na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres trzech lat próby;

na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał go do informowania Sądu o przebiegu okresu próby;

na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego G.H. do naprawienia szkody na rzecz oskarżyciela posiłkowego O.S. w kwocie 53.847,99 zł i na rzecz oskarżycielki posiłkowej A.D. w kwocie 18.396,84 zł; 2) uznał M.H. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy powołanych przepisów wymierzył jej karę jednego roku pozbawienia wolności;

na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres trzech lat próby;

na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał ją do informowania Sądu o przebiegu okresu próby;

na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżoną M.H. do naprawienia szkody na rzecz oskarżyciela posiłkowego O.S. w kwocie 53.847,99 zł i na rzecz oskarżycielki posiłkowej A.D. w kwocie 18.396,84 zł;

na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. O opłatach w sprawach karnych, zwolnił oboje oskarżonych w całości od obowiązku uiszczania kosztów sądowych, w tym opłat, kosztami tymi obciążając Skarb Państwa;

na podstawie § 11 ust. 2 pkt 3 w zw. z § 17 pkt 1 i § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. U.M. - Kancelaria Adwokacka w N., kwotę 1.344 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Obrońca oskarżonego G.H. i M.H. złożył apelację od powyższego wyroku. Zarzucił w niej:

1) obrazę art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k. poprzez dowolną a nie swobodną oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, bez przedstawienia

procesu rozumowania oraz argumentów, jakie doprowadziły do uznania je za wiarygodne, w szczególności poprzez:

- uznanie, iż oskarżeni działali z zamiarem popełnienia przestępstwa, w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego wynika, iż w dniu 17 lutego 2015 r. oskarżona posiadała wiedzę o tym, iż będzie posiadała odpowiednie środki pozwalające jej zaspokoić wierzycieli, a zatem, przy uwzględnieniu tej wiedzy nielogicznym byłoby dokonanie kupna z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli,
 - odmowie waloru wiarygodności konsekwentnym wyjaśnieniom oskarżonej M.H. tylko dlatego, że pozostawały one w opozycji do przedstawionej w akcie oskarżenia tezy oraz zeznaniom pozostałych świadków;
- 2) błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, a polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż oskarżeni G.H. oraz M.H. skupując ziarno kukurydzy, pszenice od pokrzywdzonych, działali z góry z powziętym zamiarem dokonania oszustwa na ich rzecz, a tym samym brak przesłanek do przyjęcia, iż oskarżeni dopuścili się czynu zarzucanego im aktem oskarżenia i za który zostali skazani,
- 3) obrazę przepisów postępowania karnego, mających istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k., poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób, który uniemożliwia prześledzenie toku rozumowania prowadzącego Sąd do wydania zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności na skutek nie przeprowadzenia w pisemnym uzasadnieniu wyroku rozważań, które miały doprowadzić Sąd do przeświadczenia, iż oskarżeni dopuścili się zarzucanego mu przestępstwa.

Wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie oskarżonych G.H. i M.H. za czyny za które zostali skazani,
 2. zasądzenie kosztów obrony z urzędu wg norm prawem przewidzianych, bowiem dotychczas nie zostały pokryte ani w całości ani w części,
- ewentualnie przy nie podzieleniu zarzutu opisanego w pkt. 1 apelacji, wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w O., po rozpoznaniu tej apelacji, wyrokiem z dnia 29 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonych G.H. i M.H. od popełnienia zarzucanych im czynów; przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adw. M.A. łącznie kwotę 840 zł., w tym 23 % VAT, tytułem kosztów obrony z urzędu udzielonej oskarżonym G.H. i M.H. w postępowaniu odwoławczym; kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Od wyżej wymienionego wyroku Sądu Okręgowego w O. kasację złożył Prokurator Okręgowy w O.. Zaskarżył ten wyrok w całości na niekorzyść G.H. i M.H.. W kasacji **zarzucił**:

- I. **rażące naruszenie prawa materialnego, to jest art. 286 § 1 k.k., mające istotny wpływ na** treść zaskarżonego orzeczenia, poprzez błędne przyjęcie przez Sąd II Instancji, że w zarzutach aktu oskarżenia wobec G.H. i M.H., nie ujęto wszystkich ustawowych znamion przestępstw w postaci braku w opisie znamienia „wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania”, która to okoliczność miała istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, skutkując uniewinnieniem oskarżonych, podczas gdy treść sformułowanych wobec G.H. i M.H. zarzutów, w szczególności opis działania sprawców, wskazujący na czynność sprawczą, mającą doprowadzić pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia ich mieniem, przy udowodnionej jednocześnie przed Sądem I Instancji, świadomości oskarżonych o braku płynności finansowej ich przedsiębiorstwa i braku środków na regulowanie podejmowanych zobowiązań finansowych, świadczy o zamiarze wprowadzenia w błąd kontrahentów, a tym samym zrealizowania przez oskarżonych swoim działaniem wszystkich znamion czynu z art. 286 § 1 k.k.,
- II. **rażące naruszenie prawa procesowego, to jest art. 433§ 2 k.p.k. w zw. z art 457 § 3 k.p.k., art. 436 k.p.k. w zw. z art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 437 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k. polegające na** zaniechaniu przez Sąd II Instancji rozpoznania zarzutów zawartych w apelacji obrońcy oskarżonych i niezasadne ograniczenie rozpoznania środka odwoławczego jedynie do uchybienia związanego z brakiem w wyroku skazującym, wbrew obowiązkowi z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., dokładnego wskazania w opisie czynów wszystkich znamion

ustawowych przestępstwa oszustwa, który to zarzut nie został podniesiony w zarzutach apelacyjnych, co doprowadziło do nieprawidłowego rozpoznania sprawy przez Sąd II Instancji i skutkowało niezasadnym uniewinnieniem obu oskarżonych od popełnienia zarzucanych im przestępstw, przez co zapadły wyrok stał się rażąco niesprawiedliwy i przez co nie zrealizowano celów postępowania karnego związanych z wykryciem i pociągnięciem do odpowiedzialności karnej sprawcy przestępstwa. **Wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że utrzymanie w mocy wyroku skazującego, w którym zamieszczono opis czynu przypisanego niezawierający wszystkich znamion czynu zabronionego, byłoby rażąco niesprawiedliwe, z uwagi na fakt, że naruszałoby konstytucyjną zasadę *nullum crimen sine lege* (art. 42 ust. 1 Konstytucji RP), stanowiącą podstawowy warunek odpowiedzialności karnej wyrażony w art. 1 § 1 k.k. (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2015 r., V KK 53/15, OSNKW 2015, z. 10, poz. 84).

Wskazać należy również, iż zgodnie z wyrażoną w art. 42 ust. 1 Konstytucji RP zasadą *nullum crimen sine lege certa odpowiedzialności karnej* podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Czynem zabronionym jest natomiast zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej (art. 115 § 1 k.k.). Tak więc **pociągnięcie do odpowiedzialności karnej uwarunkowane jest nie tylko udowodnieniem, iż konkretne zachowanie wyczerpuje znamiona przestępstwa stypizowanego w danym przepisie ustawy karnej, ale i prawidłowym przypisaniem tego czynu w wyroku skazującym. Z zawartego w wyroku opisu przypisanego czynu musi zaś jednoznacznie wynikać, że oskarżony wyczerpał swoim zachowaniem wszystkie znamiona czynu zabronionego określonego w przepisie wskazanym w kwalifikacji prawnej.** Kluczowym warunkiem odpowiedzialności karnej jest bowiem stwierdzenie zgodności czynu

przypisanego sprawcy ze znamionami typu czynu zabronionego, a podstawą do ustalenia owej zgodności jest właśnie treść tenoru wyroku skazującego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 r., sygn. II KK 179/18). Wskazuje się, iż brak w opisie czynu zawartego w części dyspozytywnej wyroku skazującego (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.) jakiegokolwiek ustawowego znamienia typu czynu zabronionego, z uwagi na stanowcze brzmienie art. 1 § 1 k.k. i art. 115 § 1 k.k., skutkuje niemożnością przypisania odpowiedzialności karnej za ten czyn (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2017 r., V KK 372/16, OSNKW 2017, z. 9, poz. 51).

Oczywiście stwierdzenie to nie oznacza, że w każdej sytuacji naruszenie przepisu art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. będzie równoznaczne z obrazą przepisu prawa materialnego. Łatwo można wyobrazić sobie nieprawidłowości, które choć będą wskazywały na naruszenie art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., nie będą świadczyły o naruszeniu przepisu prawa materialnego (zob. R. Kmiecik, Postępowanie karne - niekompletny opis czynu jako obraza prawa procesowego, a nie brak znamion przestępstwa, Glosa do postanowienia SN z dnia 6 czerwca 2013 r., IV KK 402/12, OSP 2014, z. 3, poz. 34).

Pamiętać przy tym należy, iż ani przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., ani żadna inna regulacja prawna, nie wprowadzają wymogu, by w opisie czynu przypisanego używać wyłącznie zwrotów ustawowych. Przy konstruowaniu opisu przestępstwa wystarczające jest bowiem użycie wyrażenia znaczeniowo równorzędnego albo zastąpienie wyrażenia ustawowego takim określeniem, które swą treścią wypełnia znaczenie znamienia przypisywanego przestępstwa. Celem procesu karnego w stadium jurysdykcyjnym jest rozstrzygnięcie, czy zarzuconym czynem oskarżony wypełnił każde z syntetycznie ujętych znamion konkretnego typu przestępstwa, a jeśli tak, na czym to polegało. Uznanie, że czyn odpowiada znamionom przestępstwa, następuje w drodze subsumcji, a więc „podciągania” konkretnego stanu faktycznego pod ogólną normę sankcjonowaną, wysłowioną w przepisie prawa karnego materialnego.

Zmieniając wyrok Sądu Rejonowego w K. i uniewinniając oskarżonych, Sąd Okręgowy w O. kierował się tym, że opis czynów przypisanych nie zawiera sformułowania, iż oskarżeni działali poprzez „wprowadzenie w błąd albo

wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania” pokrzywdzonych.

O ile można podzielić stanowisko Sądu II instancji, że w opisie czynów przypisanych nie ma dosłownego sformułowania tego znamienia strony podmiotowej przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., to nie oznacza to jednak, iż opisy tych czynów nie ujmują tego znamienia. W uzasadnieniu wyroku z dnia 19 czerwca 2013 r. ,sygn. akt V KK 454/12, Sąd Najwyższy przyjął, że sposób wykładni art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nakazujący wierne przytoczenie słów ustawodawcy jako jedyną formę realizacji wymagania prawidłowego opisu przypisanego czynu zabronionego, rodzi obawę nadmiernej scholastyki. Możliwe i dopuszczalne jest zatem takie przedstawienie działania oskarżonego, które w drodze nieodpartego logicznego wnioskowania świadczy o wyczerpaniu konkretnego elementu składającego się na ustawowy obraz określonego znamienia czynu zabronionego.

W niniejszej sprawie pomimo, że w opisie czynów przypisanych oskarżonym nie użyto wprost kodeksowego sformułowania opisującego działania obojga oskarżonych jako podjęte poprzez „wprowadzenie w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania” pokrzywdzonych, to z opisu każdego z czynów nieodparcie wynika taki właśnie sposób działania. Poza sporem jest, że oskarżeni, współdziałali ze sobą. Sposób działania oskarżonego G.H. był podobny w stosunku do wszystkich pokrzywdzonych. Wyszukiwał on ich ogłoszenia w Internecie. Następnie kontaktował się z pokrzywdzonymi telefonicznie. Przyjeżdżał do nich nowym, zadbanym samochodem o wysokiej klasie. W rozmowie z pokrzywdzonymi oskarżony G.H. sprawiał wrażenie osoby zajmującej się od wielu lat handlem płodami rolnymi. Mówił, że sam również prowadzi duże gospodarstwo rolne. Płacił za pierwszy odbiór zboża. Następnie w krótkich odstępach czasu odbierał od rolników kolejne transporty zboża, za które wystawiał faktury VAT z terminem płatności 14 dni od momentu wydania towaru. Za to zboże już nie płacił. Unikał kontaktu z pokrzywdzonymi. W swoich zeznaniach pokrzywdzeni szczegółowo omówili okoliczności sprzedaży, jak i ceny oraz terminy zapłaty. Zgodnie podali, że oskarżony przyjechał do nich nowym samochodem, wzbudzał zaufanie i ani słowem nie wspomniał aby firma jego żony miała w tym czasie kłopoty finansowe.

Po dokonaniu sprzedaży i upływie terminów zapłaty kontakt z oskarżonym był utrudniony.

Zatem, mimo niewprowadzenia do opisu czynów przypisanych oskarżonym sformułowań, którymi w ustawie określa się szczególne znamię podmiotowe przestępstwa, ujęty w nich obraz zachowań oskarżonych - związanych w szczególności z ich świadomością braku płynności finansowej przedsiębiorstwa oraz braku środków finansowych pozwalających na regulowanie zaciągniętych zobowiązań, pozwala na przyjęcie, że redakcja czynów przypinanych zawiera komplet znamion statuujących występki z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 maja 2018 r., sygn. akt IV KK 308/17, trafnie podniósł, że zasada sprawiedliwości wyrażona w art. 2 Konstytucji RP podważa słuszność wydawania po przeprowadzeniu kontroli apelacyjnej wyroków uniewinniających wówczas, gdy w opisie czynu przypisanego nie wyartykułowano wprost wszystkich znamion danego typu czynu zabronionego, a zachodzą warunki do uznania, że *de facto* ich wyczerpanie jest oczywiste, zaś wyrok nie został zaskarżony (w takim zakresie) na niekorzyść oskarżonych. Mankamentów deskrypcji nie sposób zrównywać ze skutkami wyroku nieodpowiadającego prawu, prawdzie lub poczuciu sprawiedliwości, a więc stanowiącymi problem w sferze aksjologii prawa ze względu na niesłuszną reakcję prawną.

Powyższe okoliczności przemawiały za uznaniem zasadności kasacji Prokuratora Okręgowego w O. i koniecznością uchylenia zaskarżonego nią wyroku oraz przekazaniem sprawy oskarżonych G.H. i M.H. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając ponownie sprawę obojga oskarżonych, Sąd Okręgowy w O. rzetelnie, a więc wnikliwie i z uwzględnieniem wszystkich okoliczności istotnych dla rozważenia wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji ich obrońcy, dokona kontroli wyroku Sądu Rejonowego w K., mając przy tym na względzie zapatrywanie prawne zawarte w niniejszym uzasadnieniu (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy, z mocy art. 537 § 2 k.p.k., orzekł jak w wyroku.

as